

Bidrag til Belysning af Spørgsmaalet om Varetagelsen af de økonomiske Interesser.

Af Aleksis Petersen.

I.

Regeringsautoriteter.

Vigtigheden af Varetagelsen af de økonomiske Interesser. Den økonomiske Lovgivning i Danmark. Regeringskontorerne og Nationaløkonomien. Rigsdagen. De danske Landmænd forlange et Ministerium for Agerdyrkning. Det svenske *Kommerce-Kollegium*. Englands *Board of Trade*. Økonomiske Ministerier i Udlandet. Frankrigs *Conseil supérieur de l'agriculture, de l'industrie et du commerce*. Et nationalekonomisk Senat. Tanken om en økonomisk Fællesrepræsentation; — i dens Sted Sær-Repræsentationer.

Enhver vil indrømme, at det ligesaa lidt gaar an at forsømme et Lands økonomiske Interesser som dets andre. Enhver vil indrømme, at Varetagelsen af Landbrugsinteresserne, de industrielle og kommercielle Interesser er af den yderste Vigtighed, og ikke blot for Landbrugerne, de Industridrivende og Handelsstanden, men for hele Nationen, hvis Velvære betinges heraf. Der er ingen Tvivl om, at de økonomiske Interesser bør fremmes efter bedste Evne. Men Spørgsmaalet er: hvorledes fremmes og varetages de bedst?

Ligeoverfor dette Spørgsmaal gaa Anskuelserne vidt fra hverandre: den Ene holder paa, at det mest Mulige overlades til det private Initiativ, den Anden har færre Betænkeligheder ved at paakalde Statsmagten. Men hin kan dog umuligt ville overlade Alt til det private Initiativ, og denne vil paa sin Side ikke gjøre Statsautoriteterne til uindskrænkede Herrer. Det individualistiske Princip og det sociale Princip have begge deres relative Berettigelse.

Det bliver Opgaven for Samfundsmagtens Organer at varetage Totalitetens Interesser. Men ved Siden heraf maa de særlige Interesser have deres Organer.

Selv om det egenlige Regeringsapparat blev ordnet paa den fortrinligste Maade, og selv om Regeringskontorerne kom i Besiddelse af de fortrinligste Arbejdskræfter, — saa vilde Alt dog ikke dermed være klaret. De Regerendes Visdom være nok saa stor — der maa alligevel være Organer for de særlige Interesser. De landøkonomiske, de industrielle, de kommercielle Interesser maa have deres Organer, af hvilke man kan erfare, hvilke *Gæster og Anskuelse, Landmændene, de Industridrivende* og Handelsmændene nære, og hvorledes de landøkonomiske, industrielle og kommercielle Forhold og Forholdsregler opfattes af dem, der mest direkte berøres deraf. Dette erkjendes da ogsaa: der findes jo Organer for de særlige Interesser. Et andet Spørgsmaal er, om de findes i det fornødne Omfang.

Sagen har altsaa to Sider: først Statsautoriteterne og de egenlige Regeringsorganer; dernæst Organerne for Agerbrug, for Industri og for Handel, for de særlige økonomiske Interesser.

Disse sidste komme vi senere til. Allerede her ville

vi dog gjøre den Bemærkning, at ønsker man at give Landbruget hvad Landbrugets er, Industrien hvad Industriens er, og Handelen hvad Handelens er, — gaar det ikke an, at den ene Gruppe af Interesser udstyres med særdeles talrige, den anden Gruppe derimod med aldeles utilstrækkelige Organer. Men herom senere. Foreløbig holde vi os til, hvad vi betegne som Sagens første Side.

Den lovgivende Magt, Regering og Rigsdag, skyldte vi en Række af Love vedrørende Agerbrug, Industri og Handel, — og Rækken er tildels saa broget, at det kan være vanskeligt nok at hitte Rede i den.

Lovgivningsvirksomheden paa det økonomiske Omraade foregaar, i det Store og Hele, omtrent paa følgende Maade: Vedkommende Minister (Indenrigsminister, Finansminister osv.) beslutter at et økonomisk Lovforslag skal udarbejdes og giver de ham underordnede Embedsmænd Ordre om at foretage de fornødne Skridt. I det paagjældende Regeringskontor tages der altsaa fat paa Lovforslagets Udarbejdelse. Dette Kontor raader muligvis — sandsynligvis — over udmærket dygtige Arbejdskræfter. Men i hvilken Retning vise dets Embedsmænd deres Dygtighed? Udmærke de sig ved deres nationaløkonomiske Indsigt? Forstaa de sig paa Agerbrug, Industri eller Handel? Kun sjældent! Man finder (— det er jo navnlig Indenrigsministeriet, Talen her er om —) Jurister, men yderst faa Nationaløkonomer; man finder et Personale, der muligvis er i Besiddelse af udmærkede juridiske Kundskaber og af en betydelig Kontorfærdighed, — men dets økonomiske Kundskaber ere af en lettere Art. Af disse Mænd udarbejdes de økonomiske Lovfor-

slag! I de Kontorer, Indenrigsministeriets, der navnlig have at gjøre med økonomiske Sager, sætter man Jurister; — hvis man engang, som en Kontraprøve, ryddede Justitsministeriet for Jurister og i Stedet fyldte det med Nationalekonomer, vilde Resultaterne neppe være tilfredsstillende. Altsaa: de økonomiske Lovforslag udarbejdes i Regeringskontorer, hvor den økonomiske Sagkundskab kun er sparsomt repræsenteret. Aabenbart er dette et mindre heldigt Forhold, — og i mange Tilfælde erkjende ogsaa selve Kontorerne, at de ikke kunne undvære Sagkundskaben. Finde de den ikke hos sig selv, maa de søge den udenfor Kontorerne. Dette sker da ogsaa ret hyppigt: paatænker Regeringen, for Exempel, at udarbejde nye store organisatoriske Love vedrørende Arbejdsforholdene, nedsættes der saaledes en «Arbejderkommission», der tæller Repræsentanter for de forskjellige Interesser, for den nationaløkonomiske Theori og for den rene Arbejds-Praxis osv.; skal der udarbejdes landøkonomiske Love, vil Landhusholdningsselskabet eller andre kompetente Avtoriteter blive raadspurgte; skal der udarbejdes en Patentlov, vil man snørge Industriforeningen, som de Industridrivendes Repræsentant, om hvad de Patentvæsenet Nærmeststaaende mene om det, og til adskillige tekniske Avtoriteter vil man henvende sig i de tekniske Spørgsmaal*); skal der udarbejdes en ny Vexellov, nedsættes der en Kommission, hvor den kommercielle Sagkundskab ligesaa fuldt som den juridiske har

---

*) At der ved en eventuel Reform af Indenrigsministeriet ikke blot bør tænkes paa den økonomiske, men ogsaa paa den tekniske Sagkundskab, er sikkert nok. Der burde oprettes et teknisk Departement. Stemmer herfor have ogsaa hævet sig. Se saaledes en Artikel om «vor tekniske Administration» i «Nationaltidende» d. 9. Decbr. 1879.

sine Ordførere; skal der udarbejdes en ny Toldlov, vil man, selv om der ikke ligefrem nedsættes en Kommission, dog i alt Fald med Hensyn til en stor Mængde Detailspørgsmaal nødvendigvis raadføre sig med industrielle og kommercielle Sagkyndige; og ogsaa med Hensyn til mindre kommercielle Lovforslag vil man spørge Grosserer-Societetet eller andre Sagkyndige, Institutioner, Foreninger, Private osv., om deres Mening. Disse Exempler kunde fortsættes en Stund endnu; — men de bevise aldeles ikke, at de økonomiske Lovforslag i Danmark udarbejdes paa den mest tilfredsstillende Maade. Tværtimod er denne stadige Trang til at søge Hjælp hos Andre vist noget abnorm. Af Regeringskontorerne ere de indenrigsministerielle mindst skikkede til at følge Raadet: «Hjælp Dig selv!»

Nu fik det maaske endda passere, at den økonomiske Sagkundskab er utilstrækkelig hos dem, der udarbejde de økonomiske Lovforslag, hvis man havde nogen Garanti for, at de økonomiske Lovforslags Forfattere paa en fyldestgørende og regelmæssig Maade søgte og fandt Assistance hos den økonomiske Sagkundskab udenfor Kontorerne. En saadan Garanti savnes imidlertid ganske. Og i mange Tilfælde vil det, trods den bedste Vilje, virkelig være omtrent umuligt for Kontorerne at finde en fuldt tilfredsstillende Assistance. At nedsætte Kommissioner vil hyppigt være upraktisk; Grosserer-Societetet er ikke organiseret paa en saadan Maade, at det kan spille den Raadgiver-Rolle i kommercielle Sager, som forskjellige af Udlandets Handelskamre spille; og gennemgaaende mangler navnlig Handelen Organer, der tilfulde formaa at bøde paa Regeringskontoreernes utilstrækkelige Sagkundskab. Den Assistance, disse trænge til, søge de

i Ny og Næ, — og de kunne maaske heller ikke Andet, naar billigt Hensyn tages til de forhaandenværende Forhold.

Saalænge Forholdene ere, saaledes som de nu faktisk ere, maa man være belavet paa, at de økonomiske Lovforslag, der udgaa fra Regeringskontorerne, ikke tilfredsstille den økonomiske Sagkundskabs Fordringer. Men fra Lovforslag til Lov er der en lang Vej, — og kunne vi da ikke haabe, at vi ved Vejens Endepunkt ville have fundet, hvad vi savnede ved dens Udgangspunkt? Vi have jo Rigsdagen! Ethvert Lovforslag undergives dér jo mindst sex Behandlinger, saa der maa da være rig Lejlighed til at faa de eventuelt nødvendige Korrektioner indførte. Meget rigtigt, — hvis man havde nogen Garanti for, at det var den økonomiske Sagkundskab, der i Rigsdagen dominerede ved Afgjørelsen af økonomiske Spørgsmaal! Men en saadan Garanti hverken haves eller kan haves. Rigsdagsmændene vælges paa Grund af deres politiske Standpunkt; om deres økonomiske Sagkundskab spørges der kun sjældent. Rigsdagen er og maa være en politisk Korporation, en Samling af Repræsentanter for Valgernes politiske Opfattelser. Om de økonomiske Kapaciteter (— der naturligvis aldrig ganske ville mangle —) ere tilstede i fornødent Antal, beror mere paa Tilfældigheder. Faktisk har den danske Rigsdag i den Tid den har bestaaet talt talrige Repræsentanter for Landbointeresserne, men de industrielle og kommercielle Interesser have staaet og staa fremdeles saa godt som blottede for Repræsentanter.

Saadanne Tilstande varsle ikke heldigt. Men hvad er der at gjøre? Ligeoverfor Rigsdagen er der, for Tiden i alt Fald, Intet at udrette. Vi maa altsaa se, om Sagen ikke paa et andet Punkt kan gribes an.

Blandt Landmændene har der i den senere Tid (saaledes bl. A. paa et Møde af de forenede jyske Landboforeninger i Kolding i sidste Efteraar) oftere været forhandlet om Oprettelsen af et Ministerium eller et Departement for Agerbrug. Man finder den bestaaende Ordning, under hvilken Kontorerne bestandig maa søge sagkyndig Assistance udenfor Kontorerne, lidet heldig, og man har i Virkeligheden Grund til at være misfornøjet over, at der ikke ved Ordningen af de ministerielle Kontorer er blevet givet Landbrugsinteresserne en mere anselig Plads. Forslaget om Oprettelsen af et Landbrugs-Departement maa siges at hvile paa en berettiget Tanke. Men de industrielle og kommercielle Interesser kunne ogsaa gjøre Krav paa en anseligere Plads end den, de for Tiden indtage. Overhovedet kunne de økonomiske Interesser nok forlange en Omordning, navnlig af Indenrigsministeriets første Departement. Man ser dér Sager vedkommende Rigsdagsvalg, Indkvarteringsvæsen, Indfødsret, Amtmandsforhold etc. blandede sammen med Sager vedkommende Industri og Handel. Kort sagt: højst heterogene Sager ere forenede under den samme Overledning. Og det er vel ikke saa aldeles utænkeligt, at Departementets Chef kunde forstaa sig mindre godt paa den ene Art Sager end paa den anden. Naar man nu besluttede sig til en Omordning, d. v. s. til en Udskillelse af Sagerne vedrørende Agerbrug, Industri og Handel fra de Sager, med hvilke de ikke staa i nogen naturlig Forbindelse, — da skulde denne Udskillelse foretages med dette for Øje: at skaffe Regeringskontorerne den økonomiske Sagkundskab eller i alt Fald noget af den økonomiske Sagkundskab, de nu savne.

Hvordan har man baaret sig ad i andre Lande?

Kunne vi lære Noget af den Maade, hvorpaa man i andre Lande har ordnet Centraladministrationen af de økonomiske Sager? Svaret maa sikkert lyde derhen, at der ikke i noget andet Land findes økonomiske Statsinstitutioner, økonomiske Ministerier eller Departementer etc., som vi vilde gjøre vel i uden Videre at tage Kopi af. Men om man end nok saa stærkt indrømmer dette og anerkjender, at de forskjellige Lande maa bære sig ad paa forskjellig Maade, — saa vil man dog ikke derfor benegte, at der kan findes Et og Andet i de fremmede Landes Institutioner, som — om end under en modificeret Form — fortjener Efterlignelse. At der virkelig kan læres endel af andre Landes Exempel, vil Ingen bestride.

Af Sverigs økonomiske Statsinstitutioner skulle vi nævne én, som de Fleste ofte ville have hørt nævne, medens maaske Færre ere rigtigt paa det Rene med, hvori dens Opgaver egenligt bestaa. Det er det svenske *hög. Kommerce-Kollegium*, som der her sigtes til Kollegiet (— hvis Historie er over to hundrede Aar gammel —) har (ifølge §§ 1 og 2 af den endnu gjældende Instruktion af 23. April 1831) følgende Opgaver:

Kollegiet skal «være nøje underrettet om, hvorledes det staar til med Rigets Handel og Søfart og alle andre Næringer i Landet, der i Almindelighed indbefattes under Benævnelsen Industri og Haandværk», — og i denne Henseende udfolder det en omfattende Virksomhed. Med Hensyn til de nævnte Næringer skal Kollegiet undersøge «hvilke Hindringer, der maatte ligge i Vejen for deres Opkomst og Udvikling, samt ved hvilke Midler Hindring-

erne kunne fjernes, og i dette Øjemed skal det indhente Oplysning om Handelens, Søfartens og de øvrige Næringsers Tilstand og Fremgang i andre Lande og de Anstalter, som dér maatte findes til deres Fremme.» Kundskab herom indhentes navnlig gennem Konsulerne, og af hvad Kollegiet gennem dem faar at vide, giver det atter Publikum hyppige Meddelelser. Endelig skal Kollegiet aarlig indgive Beretning til Kongen om «hvoredes Rigets Handel og Søfart, Fabriker og Haandværk have stillet sig i det nærmest foregaaende Aar.» Disse Beretninger offentliggjøres aarlig i «Bidrag til Sveriges officiela Statistik», og denne Side af Virksomheden har en stor Betydning. Det er en Selvfølge, at Kollegiets Stilling ligeoverfor Industrien og Handelen maa have skiftet Karakter i det halve Aarhundrede, der er forløbet siden Instruksen gav sine Bestemmelser om dets Forhold til Handel, Søfart, Fabriker, Haandværk, Fiskeri etc. Lovgivningen er naturligvis undergaaet adskillige Forandringer i saa langt et Tidsrum, og navnlig har Gjennemførelsen af en friere Handelspolitik maatte modificere Kollegiets Holdning. Modifikationen bestaar navnlig deri, at Statsindblandingen er bleven stedse mere begrænset. Forsaavidt er Kollegiets Virksomhed altsaa bleven indskrænket; omvendt blev den i 1857 udvidet derved, at det indtil da bestaaende «Bergskollegium» blev slaaet sammen med Kommercekollegiet.

Uagtet Kollegiet har høstet megen Anerkjendelse for flere af sine Arbejder, navnlig Meddelelserne af Handelsstatistiken, har Spørgsmaalet om dets Ophævelse eller Omdannelse dog i en lang Række af Aar staaet paa Dagsordenen. I 1874 nedsattes en Kommission, der skulde undersøge dette Spørgsmaal. Kommissionen kom

Januar 1875) til det Resultat, at den kollegiale Arbejdsmaade er for tung, for omsvøbsagtig, for tidsspildende og kraftforødende, kort sagt: den er ikke tidssvarende, og den bør forlades; og dermed følger da, at Kommercekollegiet bør inddrages. Men saa opstaar Spørgsmaalet: hvad skal sættes i Stedet? Kommissionen foreslaar, at de Forretninger, der hidtil have henligget under Kommercekollegiet, herefter henføres under et nyt Departement eller Direktorat, der kunde kaldes «Kongl. Styrelsen för handeln och näringarne». «Et særligt Departement for Næringerne (Industri og Handel) kan,» skriver Kommissionen, «vanskeligt undværes. Vel er det en Sandhed, at med den Udvikling, som den industrielle og kommercielle Virksomhed har taget, med den private Driftighed, der er raadende, og den Lethed, hvormed Kræfterne kunne forene sig til enig Samvirken, naar den Enkeltes Evne ikke slaar til, — behøves Statens Indgriben for at opmuntre den økonomiske Virksomhed ikke saaledes som tidligere; men Meget staar dog endnu tilbage, der kræver Opmærksomhed fra Statens Side. Jo hurtigere Udviklingen er paa Næringens Omraade, desto nødvendigere er det ogsaa at passe paa, at Lovgivningen følger med, og at de til Næringens Bedste indrettede Institutioner virke, saaledes som de bør. For at føre et saadant Tilsyn turde det fremdeles være nødvendigt, at have et Embedsværk, hvis specielle Opgave det er at følge den økonomiske Udvikling og lægge Mærke til Alt, hvad der berører de økonomiske Interesser. Uden et saadant særligt Embedsværk vilde Regeringen sandsynligvis ofte komme i Forlegenhed med at erholde grundig Oplysning i vigtige Spørgsmaal, thi under den nuværende

Ordning af Regeringskontorerne vilde den vanskeligt kunne faas.»

I Spidsen for det industrielle og kommercielle Direktorat, hvis Oprettelse den svenske Kommission altsaa foreslaar, skulde der da staa en Generaldirektør, og under ham skulde et vist Antal Bureauchefer sortere. Under én Bureauchefer skulde høre: Konsulatssager, den udenrigske Handel og Søfart, Offenliggjørelsen af Beretninger om disse Forhold; — under en anden: den indenrigske Handel, Søfart og Industri, samt Udgivelsen af Beretninger herom; — under en tredje: Patentvæsenet, den tekniske Undervisning, Bjergværksvæsen osv.

Til sine Forslag knytter Kommissionen nogle Bemærkninger om Nødvendigheden af at Regeringsavtoriteterne, der have at gøre med økonomiske Sager, sættes i Forbindelse med den økonomiske Sagkundskab: de Avtoriteter, der have at gøre med Sager vedrørende den økonomiske Virksomhed, bør sættes i Vexelvirkning med Udøverne af denne Virksomhed. Kommissionen henstiller derfor, om der ikke ved Siden af det foreslaaede økonomiske Departement bør stilles en Korporation, bestaaende af indsigtfulde og erfarne Repræsentanter for Industri og Handel. Denne Korporation skulde raadspørges i alle vigtigere industrielle og kommercielle Sager, og i den skulde Regeringen kunne finde den specielle Sagkundskab, den maatte savne hos sig selv.

At der i England ikke findes noget økonomisk Ministerium, er et ret overraskende Faktum. Der findes i England en Regeringsinstitution, kaldet the Board of Trade; men denne Avtoritet er slet ikke (hvad den ofte

kaldes) noget «Handelsministerium». Imidlertid kan man paa ingen Maade anføre England som et Bevis for økonomiske Ministeriers Overflødighed; thi den bestaaende Ordning anerkjendes af selve Englænderne som utilfredsstillende. En Mængde Handelskamre have i England i de senere Aar stærkt udtalt sig for Oprettelsen af et Handelsministerium, og d. 8. Juli f. A. vedtog Underhuset paa Forslag af Sampson S. Lloyd, Formand for de britiske Handelskamres Fællesforening, følgende Resolution: «Det er Husets Mening, at det er ønskeligt, at de executive Regeringsfunktioner, der særligt berøre Handel og Agerdyrkning, overtages af et særligt Departement under Ledelse af en Statssekretær (Minister), der skal være Medlem af Kabinettet.»

Nysnævnte Board of Trade deles i følgende sex Departementer: 1. det statistiske og kommercielle (der i høj Grad udmærker sig, under Robert Giffens Ledelse, ved sine statistiske Offenliggjørelser); 2. Jernbane-Departementet; 3. Departementet for Havnesager; 4. Departementet for Søfart; 5. det finansielle Departement; og 6. the Establishment Department.

Savner England Ministerier for Agerbrug, Industri og Handel, finde vi saadanne til Gjengjæld i adskillige andre Lande. I Østrig findes saaledes et Handelsministerium, under hvilket kommercielle og industrielle Sager samt Sager vedrørende Kommunikationsvæsenet høre. — I Ungarn findes baade et «Ministerium for offentlige Arbejder, Kommunikation og Skibsfart» og et «Ministerium for Agerbrug, Industri og Handel.» — I Preussen findes ved Siden af et Agerdyrkningsministerium et «Ministerium

for Industri, Handel og offentlige Arbejder». — Ogsaa Baden har sit Handelsministerium. — Italien har baade et Ministerium for offentlige Arbejder og et Ministerium for Agerbrug, Industri og Handel. — Spanien har et Ministerium for Handel og Agerdyrkning. — Portugal et Ministerium for offentlige Arbejder, Handel og Industri. — Rumænien et Ministerium for Agerbrug, Handel og offentlige Arbejder. — Holland og vel endnu flere Lande, — store og smaa, — ere ligeledes i Besiddelse af økonomiske Ministerier. — Ja Frankrig har ikke blot et Ministerium for offentlige Arbejder og et Ministerium for Agerdyrkning og Handel, men er tillige i Besiddelse af et navnlig i den senere Tid i Tyskland meget omtalt nationaløkonomisk Raad, «le Conseil supérieur du commerce, de l'agriculture et de l'industrie».

Allerede i tidligere Aarhundreder (endog under Henrik IV, omtrent ved Aar 1607) søgte man i Frankrig at skabe Regerings-Avtoriteter, der skulde være i Besiddelse af den specielle økonomiske Sagkundskab. De blev imidlertid under de skiftende Regeringer ideligt ændrede, og først Napoleon III har Æren af at have givet det «nationaløkonomiske Senat» en fastere Grundvold at staa paa. Artikel 3 i Senatus-Consultus af 23. December 1852 havde indrømmet Kejserens Regering Ret til selvstændigt at forandre Toldtarifen gennem Afslutning af internationale Handelstraktater. For nu at give de Beslutninger, der resulterede af Udøvelsen af denne Ret den fornødne Avtoritet, oprettede et kejserligt Dekret af 2. Febr. 1853 det nævnte «Conseil supérieur». I Motiverne til dette Dekret hedder det: «I Betragtning af at . . . vi maa handle med den yderste Forsigtighed i de Sager, der berøre Agerbrugets, Industriens og Handelens Livsinteresser; — i

Betragtning af at Sikkerhed og Stadighed ere af største Betydning for disse Interesser, og at de økonomiske Spørgsmaal derfor maa prøves med fuld Sagkundskab og med moden Dømmekraft; — i den Hensigt at drage Nytte af de Mænds Oplysning og Erfaring, der have helliget Studiet af disse Spørgsmaal eller Udøvelsen af Landbrugs-, Industri- eller Handelsvirksomhed deres Liv: forordne vi: der skal oprettes et Over-Raad for Handel, Agerbrug og Industri.» Som en Hovedopgave for denne Avtoritet, der skulde være et Udtryk for den økonomiske Sagkundskab, den theoretiske saavel som den praktiske, bestemtes det, at Raadet skulde afgive Betænkning i Sager, der forelægges det af Regeringen, navnlig over Lovforslag vedrørende Toldvæsenet, Handels- og Skibsfartstraktater, Handelslovgivningen, Udvandrings- og Kolonialvæsen etc. etc., og ganske i Almindelighed i Sager, der berøre Folkets økonomiske Interesser. Den Sammensætning, Raadet fik i 1853, forandredes ved to Dekreter af 5. og 13. Juni 1873, og nu for nogle faa Maaneder siden, er den atter bleven ændret, dels af formelle Grunde, dels fordi den franske Regering har ønsket at give Raadet en af Administrationen fuldstændig uafhængig Stilling. De nyeste Bestemmelser om «le Conseil supérieur» indeholdes i to Dekreter af 1. Oktober 1879, og gaa ud paa Følgende:

Over-Raadet for Handel, Agerdyrkning og Industri, i hvilket Agerdyrknings- og Handelsministeren præsiderer, bestaar af to Vicepræsidenter og tre Sektioner: 1. Sektionen for Handel, 2. Sektionen for Agerdyrkning, 3. Sektionen for Industri. Enhver af disse Sektioner bestaar af 18 Medlemmer, valgte blandt Senatorerne, de Deputerede, Præsidenterne for de vigtigste Handelskamre og de Mænd,

der have bedst Kjendskab til kommercielle, agrikole, industrielle og finansielle Sager. — Desuden ere *ex officio* Medlemmer af Raadet: Ministrene, Under-Statssekretæren i Agerdyrknings- og Handelsministeriet, Generaltolddirektøren, Direktøren for den udenrigske Handel, Direktøren for den indenrigske Handel, Agerbrugs-Direktøren, Direktøren for Konsulatsvæsenet. (Art. 1). — Disse *ex officio* Medlemmer kunne tage Del i enhver af Sektionernes Forhandlinger (Art. 2). — Embedsmænd kunne af Raadet kaldes til eller af Ministrene delegeres til at tage Del i Raadets Forhandlinger, men kun med raadgivende Stemme (Art. 3).

Ifølge den nu bestaaende Ordning er altsaa Handelsministeren, som Præsident, samt to Vicepræsidenter i Spidsen for Raadet. — Sæde i Handels-Sektionen have: Præsidenterne for Handelskamrene i Paris, Havre, Marseille, Nantes, Bordeaux, Nizza, Reims og Nancy, fire Deputerede og Senatorer, Guvernøren for Banque de France og fem store Bankierer og Handlende (f. Ex. H. Fould, d'Eichthal osv.) — Sæde i Agerdyrknings-Sektionen have: ti Deputerede og Senatorer (f. Ex. Teisserenc de Bort), Sekretæren for «la Société nationale d'agriculture», og fem ansete Landmænd. — Sæde i Industri-Sektionen have: ni Senatorer (f. Ex. Pouyer-Quertier) og Deputerede, fem ansete Industridrivende, samt Præsidenterne for Handelskamrene i Lyon, Elbeuf, Saint-Etienne og Roubaix. —

Noget Lignende som dette «Conseil supérieur», et «nationaløkonomisk Senat», arbejder et stort Parti i Tyskland for at faa oprettet. Det «nationaløkonomiske Senat» — som ogsaa den tyske Handelsdag i 1878 har

diskuteret, paa Forslag af Gehejmeraad Meckel, Præsident for Handelskamret i Elberfeld — skulde være en fyldig Repræsentation for Agerbrug, Industri og Handel, og Regeringen skulde være pligtig i alle vigtigere økonomiske Sager at indhente dets Raad. Hverken hos Regering eller Rigsdag, hvor de politiske Hensyn altid ville være væsentligt bestemmende, tør man vente at finde en tilstrækkelig økonomisk Sagkundskab; — denne skulde den omtalte Institution derimod indeholde. Den skulde endvidere sikre, at der ikke bliver taget et mere end tilbørligt Hensyn til de økonomiske Interesser, der have vidst at skaffe sig de mest ihærdige — og ensidige — Talsmænd; den skulde tværtimod afgive en Garanti for, at de økonomiske Interessers Solidaritet ikke tabes af Sigte. Den skulde endvidere — fordi den er en permanent Institution der ikke vexler med det politiske Bølgeslag — til en vis Grad sikre Kontinuiteten i den økonomiske Lovgivning. «Vi fordre kun,» udbød en Taler paa den tyske Handelslag, «en Korporation, der skal være bestemt til at udfylde det Hul, som tydeligt nok er tilstede mellem vor Lovgivning og Kiendsgerningerne; vi ville have en af Sagkyndige bestaaende permanent Institution, der skal skaffe Lovgivningsmagten det fornødne Materiale, — en Institution, der ikke vil blive berørt af politiske Kampe og Partisplittelse, der ikke er undergivet de treaarige Rigsdagsvalgs tilfældige Svingninger, og som vil kunne være en fyldestgørende Repræsentant for alle Nationens økonomiske Interesser.»

At Forslaget om et af Sagkyndige bestaaende raadgivende Fællesorgan for de økonomiske Interesser har

noget Tiltalende ved sig, og tildels virkelig hviler paa en berettiget Tanke, lader sig ikke benegte. Men i Danmark vilde et Forslag herom naturligvis strax — allerede paa Grund af vore politiske Tilstande — falde til Jorden. Og forøvrigt, selv bortset fra Vanskeligheden ved dets Gjennemførelse, klæber der forskjellige Misligheder ved det. Det franske «Conseil supérieur», som Tyskerne lovprise og holde frem som et efterlignelsesværdigt Mønster, synes ikke at fremkalde samme Begejstring hos selve Franskmændene. I alt Fald er den idejige Ændring af det ingen anbefaling. Og Vanskeligheden ved at finde en virkelig tilfredsstillende sammensætning af det nationaløkonomiske Senat, kommer man ikke saa let ud over.

Naar Alt kommer til Alt, gjør man indtil Videre bedst i at se, om man ikke kan skaffe Regeringen den fornødne økonomisk-sagkyndige Assistance paa en nemmere Maade end ved Tilvejebringelsen af et «nationaløkonomisk Senat»: en raadgivende Fællesrepræsentation for Agerbrug, Industri og Handel. Det vil være mere praktisk at se at sørge for, at Agerbruget, Industrien og Handelen, hver især, faa tilfredsstillende Organer, — Institutioner og Foreninger, der ere af en saadan Beskaffenhed, at de formaa at fremskaffe det Materiale, som er nødvendigt til Bedømmelsen af den økonomiske Situations Krav, og som overhovedet ere i Stand til med Eftertryk at varetage de økonomiske Interesser. Rigtignok er det sandt, at Organer for Agerbruget altid ville føle sig fristede til ensidigt at varetage Agerbrugets Tarv, ligesom de industrielle Organer staa paa et ensidigt industrielt og de kommercielle paa et ensidigt kommercielt Standpunkt. Men Faren ved denne Ensidighed har i Virkeligheden ikke saa

meget at sige, — naar blot alle Interesserne faa deres Organer. Det bliver jo Regeringens og Rigsdagens Opgave at varetage det Heles Interesser, og Kampen mellem de forskjellige exclusive Standpunkter vil netop i saa Henseende kunne afgive oplysende Fingerpeg. Men Betingelsen — den, at enhver af de økonomiske Hovedvirksomheder har sine Organer — er den tilstede i Danmark? Agerbruget har sine Talsmænd; — men er der ogsaa givet Industrien hvad Industriens er, og Handelen hvad Handelens er?
